

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง

คณะ ครุศาสตร์

สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ปีงบประมาณ 2552

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางปัญญาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ศึกษาในสาขาวิชาเอกที่แตกต่างกัน (2) เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (3) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ในด้านทักษะทางปัญญาและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยและชุดสื่อประสมจิตตปัญญาศึกษา

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสังกัดคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1,200 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ปีการศึกษา 2552 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลเชิงสาเหตุของรูปแบบการเรียนการสอนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้สาขาวิชาเอกเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นจำนวน 7 สาขาวิชาเอก นักศึกษา 1,052 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษา ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาเอกที่มีผลการประเมินลักษณะการคิดที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาเอกสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบ

มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (2) แบบประเมินทักษะทางปัญญา (3) ชุดกิจกรรมประเมินลักษณะการคิด (4) แผนการจัดการเรียนรู้และคู่มือการจัดการเรียนรู้ (5) ชุดสื่อประสมและคู่มือการใช้ชุดสื่อประสมจิตตปัญญาศึกษา และ (6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนและชุดสื่อประสมจิตตปัญญาศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) ไค-สแควร์ (Chi-Square) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างหรือโมเดลลิสเรล (structural equation model = SEM or linear structural relationship model = LISREL model)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ตัวแปรทั้งหมด 29 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 29 คู่ และมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 16 คู่ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวกจำนวน 29 คู่ มีขนาดของความสัมพันธ์ตั้งแต่ -.012 ถึง .992 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ในตัวแปรแฝงเดียวกัน พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ทักษะทางปัญญาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) โดยทักษะทางปัญญาของสาขาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.59$, $SD = .33$) ในขณะที่สาขาวิชาเอกสังคมศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 1.16$) และค่าเฉลี่ยของทักษะทางปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ยกเว้นสาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ สาขาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. โมเดลเชิงสาเหตุรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบมีค่าไค-สแควร์ = 13.903, ค่าองศาอิสระ (df) = 8, ค่าความน่าจะเป็น (p) = .02137, ดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) = .98, ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = .97, ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) = .024 และค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (13.903/8) = 1.7385 ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทักษะทางปัญญาได้ร้อยละ 65

4. ทักษะทางปัญญาได้รับอิทธิพลจาก ความสามารถในการคิดวิเคราะห์มากกว่าความสามารถในการแก้ปัญหา และขั้นการจัดระบบความคิดผู้สมองมีอิทธิพลต่อทักษะการคิดมากที่สุด และหลังจากใช้รูปแบบการเรียนการสอนแล้ว นักศึกษามีทักษะทางปัญญาสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเรียนรู้ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ในระดับมาก

Research title : The Development of Instructional Model with Contemplative Education for Cognitive Skills Developing on Thailand Qualifications Frameworks

Researcher : Assist. Prof. Dr. Kanut Thatthong

University : Songkhla Rajabhat University

Faculty : Faculty of Education

Year of Research : 2009

Abstract

The purposes of this study were 1) to study and compare cognitive skills of undergraduate students who study in different majors 2) to develop a causal model of instructional model with contemplative education for cognitive skills developing on Thailand qualifications frameworks 3) to study the learning management result with instructional model with contemplative education for cognitive skills developing on Thailand qualifications frameworks in cognitive skills and learning achievement facts and 4) to study the satisfaction of undergraduate students towards instructional model with contemplative education for cognitive skills developing on Thailand qualifications frameworks and contemplative education multimedia kits.

The populations were 1,200 undergraduate students who studied in the faculty of education of academic year 2009. The samples were undergraduate students who studied in the faculty of education of academic year 2009 at Songkhla Rajabhat University were informants for analysis and examine the accordance between causal model of instructional model with empirical data. The samples of this study selected by stratified random sampling methods that were divided into 7 majors by used major criterion. The 1,052 students and samples experimented with learn management that focused on contemplative education learning process were majoring students who had the least of average scores of thinking evaluation were the 47 second year undergraduate students of social major.

The research instruments were 1) the questionnaire about factors of instructional model with contemplative education for cognitive skills developing on Thailand qualifications frameworks 2) the cognitive skills evaluation form 3) the thinking evaluation activity kits 4) lesson plan and lesson manual 5) multimedia kits and contemplative education multimedia kits

manual and 6) the instructional model satisfaction evaluation form and contemplative education multimedia kits.

The collected data were analyzed by using statistic were percentage, mean, standard deviation, t-test one-way ANOVA, Pearson's product moment correlation, chi-square and structural equation model (SEM) or linear structural relationship model (LISREL model) analysis.

The research results were found that

1. Statistically significant differences from zero were found in all of 29 pair's variables at a level of .01 and in 16 pair's variables had a correlation to factors at non-statistical significance and 29 pair's Pearson's correlation coefficients were calculated between variables were positive correlation had size of the relationship were ranged from -.012 to .992. Considering of correlation coefficients between variables that found in the same latent variable was found that not statistically significant correlation at a level of .01.

2. The cognitive skills of all samples had a high mean ($\bar{X} = 4.06$), cognitive skills of students in majoring early childhood education had a highest mean ($\bar{X} = 4.59$, $SD = .33$) while cognitive skills of students in majoring social studies had a lowest mean ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 1.16$) and mean of all pair of cognitive skills had a statistically significant differences at a level of .01. Unless the students in majoring Thai and math, math and English, general science and special education, early childhood education and special education that had mean different at non-statistical significance.

3. The casual model of instructional model with contemplative education for cognitive skills developing on Thailand qualifications frameworks had accordance with empirical data. The results of analysis found that chi-square was 13.903, degree of freedom (df) was 8, probability was .02137, goodness of fit index was .98, adjusted goodness of fit index was .97, root mean squared residual was .024 and correlated chi-square ($13.903/8$) was 1.7385. The variables in model described variance of cognitive skills variables were percentage of 65.

4. The cognitive skills affected from more analysis thinking ability than problem solving ability and step of thinking system creativity to brain influence the most cognitive skills. The difference between the mean scores before and after above are significant at 0.05 level.

5. The students satisfied to instructional model with contemplative education for cognitive skills developing on Thailand qualifications frameworks at a level of high.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ซึ่งต้องอาศัยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในจำนวนที่มากพอสมควรกับการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น หรือโมเดลลิสเรล (Linear Structure RELationship model or LISREL model) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้ารับการอบรมพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาและให้การสนับสนุนงบประมาณในการวิจัย ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับผู้เชี่ยวชาญอ่านงานวิจัย (peer review) ซึ่งได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน รองศาสตราจารย์นันทนา ถามาตย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิ์จัญญู ขอขอบคุณศิษย์ทุกคนที่ยินดีและให้ข้อมูลสำหรับการวิจัย โดยเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาเอกสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ทุกคน ที่ได้ร่วมในกระบวนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษา จนทำให้ได้ “สบายตา โมเดล” (SBITHA Model)

คุณค่าของงานวิจัยครั้งนี้ จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีทุกสังกัด สามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษา ไปใช้พัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยได้อย่างดียิ่ง และยังส่งผลดีไปยังสถานศึกษาในสังกัดอื่นๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ และคณาจารย์ทุกสังกัด สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อีกด้วย ผู้วิจัยขอขอบคุณค่าเหล่านี้ให้กับบิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง